

Dysfunkcje procesów integracji sensorycznej w autyzmie

Jean Ayres wykazała, że dysfunkcje procesów SI w autyzmie dotyczą zarówno odbioru, jak i przetwarzania bodźców zmysłowych. Deficyty obejmują podstawowe, najbardziej pierwotne układy zmysłowe, to jest systemy: przedsionkowy, dotykowy, wzrokowy, słuchowy i węchowy oraz system czucia głębokiego, czyli propriocepcji.

Zaburzenia w zakresie procesów sensorycznych u dzieci z autyzmem najczęściej mają charakter dysfunkcji uogólnionych, obejmujących kilka rodzajów dezorganizacji sensorycznej. Zdarza się, że mają charakter zmienny i niejednorodny. Dysfunkcje widoczne na wszystkich poziomach rozwoju sensorycznego. Wrażenia sensoryczne odbierane są ze zbyt dużą (nadwrażliwość) lub też ze zbyt małą (podwrażliwość) intensywnością. Zaburzenia obejmują zarówno rejestrację (odbiór), jak i modulację (przetwarzanie) bodźców. Zaburzenia rejestracji danych zmysłowych dotyczą przede wszystkim bodźców wzrokowych, słuchowych, a także węchowych i smakowych. Nieprawidłowości w odbiorze bodźców sensorycznych obejmują głównie system przedsionkowo-proprioceptywny i dotykowy. /Odowska-Szlachcic 2013, s. 69/

Ayers /1991/ opisuje mechanizm związany z zakłóceniem uruchamiania procesów motywacyjnych u dzieci z autyzmem. Części mózgu, które są odpowiedzialne za uruchamianie działania dziecka pracują w niewłaściwy sposób. Są związane z systemem rejestrującym bodźce. Utrudnia to rozwój abstrakcyjnego myślenia, a więc też wyobrażania sobie tego co będzie. Dziecko może uruchomić motywację do działania, potrafi przewidzieć efekt kolejnych ruchów swego ciała oraz może przewidzieć konsekwencje zdarzeń w otoczeniu. Te umiejętności wymagają łączenia różnych informacji sensorycznych dopływających do mózgu drogami neuronalnymi. Jeśli pojedyncze doznania odbierane są w sposób zakłócony przez centralny układ nerwowy, dziecko nie może tworzyć pełnego pojęcia przedmiotu, ma trudności z odbiorem znaczenia i oceny potencjalnych możliwości wykorzystania wielu rzeczy. Praca mózgu związana z uruchamianiem motywacji do działania jest zależna od mechanizmów rejestrowania bodźców i uwagi na dochodzące informacje.

Wg Ayers /1991/ charakterystyczne objawy dysfunkcji procesów integracji sensorycznej u dzieci autystycznych przypominają zaburzenia występujące u dzieci dyspraktycznych (tj. dzieci z problemami związanymi z planowaniem motorycznym). Mają one problemy z lokalizacją bodźca czuciowego, planowaniem ruchu i naśladowaniem ruchu.

Nieprawidłowe przetwarzanie danych sensorycznych powoduje, że dziecko autystyczne:

- ma trudności z szybkim tworzeniem wzrokowej reprezentacji obiektu;
- nie rozwija prawidłowo schematu ciała;
- ma kłopoty z wyobrażeniem sobie potencjalnych możliwości wykorzystania przedmiotu;
- jest niechętnie do angażowania się w celowe aktywności;
- odmawia wykonywania nowych aktywności, nie odczuwając przyjemności w sytuacjach innych niż wcześniej poznane, ma ograniczoną ciekawość poznawczą i naturalną eksplorację otoczenia, chęć do eksperymentowania, co w rezultacie osłabia interakcje ze środowiskiem.

Opracowała: mgr Dorota Serwin- pedagog, terapeuta SI

Literatura:

- Kranowitz C.S., *Nie-zgrane dziecko w świecie gier i zabaw*, Gdańsk 2012
- Kranowitz C.S., *Nie-zgrane dziecko, Zaburzenia przetwarzania sensorycznego- diagnoza i postępowanie*, Gdańsk 2012
- Odowska-Szlachcic B., *Terapia integracji sensorycznej*, Gdańsk 2010
- Pisula E., *Małe dziecko z autyzmem*, Sopot 2010